

III 402231

NOUL

OSPICIU DE ALIENAȚI

LÂNGĂ BUCUREȘTI

CU UN PLAN ȘI 6 TABELE ANEXATE

DE

DR AL. OBREGIA

MEDIC PRIMAR-DIRECTOR AL OSPICIULUI MĂRCUȚA
PROFESOR LA FACULTATEA DE MEDICINĂ.

BUCUREȘTI

Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-sor I. St. Rasidescu

16, Strada Doamnei, 16

1910

26.569

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

Cota

~~04/8705~~

Inventar

333561

NOUL
OSPICIU DE ALIENAȚI

LÂNGĂ BUCUREȘTI

CU UN PLAN ȘI 6 TABELE ANEXATE

DE

DR AL. OBREGIA

MEDIC PRIMAR-DIRECTOR AL OSPICIULUI MĂRCUȚA
PROFESOR LA FACULTATEA DE MEDICINĂ.

BUCUREȘTI

Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-sor I. St. Rasidescu

16, Strada Doamnei, 16

1910

26,569

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București

Cota III 402231

Biblioteca Centrală Universitară
B
04/8705
Inventor 333561

B.C.U. "CAROL I" BUCUREȘTI

C333561

PC 1121

PRELIMINARII

LA

CLĂDIREA NOULUI OSPICIU DE ALIENAȚI LÂNGĂ BUCUREȘTI

I.

Necesitatea clădirii unui nou ospiciu încăpător, pentru alienați, lângă București, eră urgentă și neapărată. Pentru a o inveda și mai bine dăm aci alăturat raportul nostru către d-l Ministru de Interne, și apoi referatul către Consiliul de miniștri. Ele conțin o palidă descriere a stării în care se aflau bolnavii în vechiul ospiciu și asistența alienaților la noi.

Predecesorul nostru, d-l prof. dr. A. Sutz, patriarhul alieniștilor români, a insistat mult asupra acestor lipsuri și nevoi, încă între anii 1885—1890. S'au făcut și studii în străinătate, de către diferiți arhitecți, în acest scop. S'au făcut și planuri anume.

Fericitul întru pomenire Lascar Catargiu a dat și chestiunei alienaților o luminată ocrotire, făcând, în 1892, legea clădirii unui ospiciu nou pentru Moldova și altul pentru Muntenia.

În 1893 luând sarcina de medic primar al ospiciului, am sporit stăruințele și ajutat de bunavoința Ministrului de interne și a eforilor d-l G. Cantacuzino și dr. Al. Sutz, s'a făcut un bun început: s'a destinat terenul necesar pentru ospiciu. Acest teren

e moșia Popești, pe sănătosul platou al Filaretului, aproape în fața Văcăreștilor. Intinderea acestei moșii e de 120 hectare. Ea a aparținut Statului, și a fost dată, pentru acest scop, Eforiei spitalelor civile, în schimbul locului ocupat de batalionul de vânători la Sinaia.

Studiile făcute au dovedit că solul la Văcărești e sănătos, că are posibilitatea unei bune scurgeri spre Dâmbovița, și că la 16 metri sub sol este apă bună de băut, îndestulătoare pentru orice nevoie, și acoperită de 14 metri straturi de argilă impermeabilă. Aceste straturi mai sunt încă bune pentru fabricarea cărămidei, cece a produs în adevăr excelenta calitate a cărămizilor și țiglelor întrebuițate la construcția ospiciului nou.

De altă parte regretatul arhitect F. Xenopol, pe atunci șef al serviciului arhitecților Eforiei, a fost trimis în străinătate să studieze tipurile mai potrivite de construcție și întorcându-se a dresat un număr de planuri.

Mai apoi însă, prin schimbarea vremurilor și a cărmuitorilor, totul a lăncezit, arhitectul Xenopol a decedat, iar locul dela Văcărești a fost caracterizat ca nepotrivit pentru ospiciu.

Timp de patru ani chestia a fost lăsată în părăsire. Speranțele păreau pierdute.

Primind sarcina de Director al Serviciului Sanitar am pus, între altele, ca temă urgentă ameliorarea stării ospiciilor de alienați. Pe de o parte am grăbit lucrările pentru terminarea ospiciului Socola de lângă Iași, care a și fost inaugurat, iar chestia ospiciului de lângă București a fost pusă pe cale de executare. S'au terminat studiile asupra terenului,

s'au făcut noi studii pentru planuri, de oarece planurile vechi erau concepute pentru un azil de 500 alienați, iar acum se dovedea prezența unui număr aproape dublu de bolnavi în ospiciu. De altă parte noile progrese ale științei impuneau multe modificări. Pentru a evita cheltueli superflue, cu toate lucrările acestea s'a însărcinat chiar Ministerul de interne, cu care e strâns legat serviciul sanitar.

Arhitectul Ministerului de Interne, d-l Gr. Călinescu, a fost, cum eră și logic, însărcinat cu chestiunea planurilor. Având în construcție mai multe spitale, d-sa se familiarizase cu acest gen de arhitectură. De altă parte în fiecare vacanță, făcusem călătorii de studii la ospiciile similare noi și sistematice din străinătate, și aveam aduse planuri dela admirabilele azile: *Mauer-Oehling* (Austria), *Engelfing* (Muenich), *Ville Evrard* (Franța), *am Steinhoff*, (lângă Viena), *Grenoble*, *Collegno* (Torino), etc. Din toate aceste, am compilat, împreună cu d-l arhitect Gr. Călinescu, tipurile cele mai bune pentru țara noastră, spre a fi apoi imediat adaptate și complectate, după nevoile ospiciului nostru și ultimele perfecționări aduse de progresele artei.

Planurile, astfel întocmite, au primit aprobarea Consiliului tehnic superior.

Toate aceste lucrări fiind gata, am fost autorizați de bunavoința d-lui Ministru de Interne G. Gr. Cantacuzino, a elabora legea specială pentru clădirea unui ospiciu de alienați cu 1000 paturi, lângă București, care lege a fost votată la începutul anului 1906 și imediat apoi s'a și publicat darea în întreprindere, prin licitație publică, la Direcția Generală a Serviciului Sanitar. Dintre casele ofertante, cea mai avantajoasă propu-

nera a fost a fraților *G. & A. Eftimiu* și arhitect *Socolescu*, cu 11% sub devis. Această ofertă fiind primită de Consiliul de Miniștri, care a autorizat facerea contractului, clădirea a fost executată de casa *Eftimiu*, împreună cu d-l *Socolescu*, sub supravegherea continuă a d-lui arhitect *Călinescu*. În 1909 s'au adăos câteva complectări, grație bine-voitorului concurs dat de d-l Prof. *I. Cantacuzino*, directorul serviciului sanitar.

Astăzi sunt gata din roșu, tencuite și acoperite cu țigle, cele 34 pavilioane ce compun întreg ospiciul, împreună cu galeriile subterane pentru comunicație și canalizații tehnice.

Rămâne, în campania de lucrări ce vine, să se facă instalațiunile tehnice și interioare, precum și mobilierul.

II.

R A P O R T

ADRESAT

**DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE
DE CĂTRE MEDICUL DIRECTOR AL OSPICIULUI MĂRCUȚA**

Relativ la necesitatea urgentă a

CLADIRII UNUI OSPICIU CENTRAL DE ALIENAȚI LÂNGA BUCUREȘTI

Domnule Ministru,

Purtați, între altele, nobila sarcină de apărător al sănătății și ordinii publice. De aceea mă simt dator a atrage binevoitoarea Domniei Voastre atențiune asupra stării în care se află principalul ospiciu de alienați al României și asistența dată bolnavilor de creier la noi în țară.

Ca în toate țările, cari înaintează pe calea grea a civilizației moderne, și la noi numărul psihopaților și alienaților merge sporind repede.

Conform regulii, stabilite prin experiența veacurilor, principalul mijloc de asistență al alienaților este tratarea în spitale și ospicii. Observând cece au făcut toate statele civilizate din apus, recunoaștem că pretutindine s'au clădit numeroase și mari ospicii pentru căutarea alienaților, având regimul spitalicesc,

și cu toate perfecționările pe cari știința actuală le recomandă.

Alienatul e considerat și tratat ca orice bolnav și rezultatele obținute sunt însemnate, atât prin numărul și felul vindecărilor, cât și prin prezervarea socială efectuată.

Astfel Franța asistă peste 60.000 alienați în 81 institute, Germania peste 64.000, în 130 azile publice, Elveția peste 6.000 în 20 ospicii, Olanda peste 8.000 în 25 ospicii, Belgia aproape 12.000, Scoția 15.000, vecina noastră Austria, fără Ungaria, are 31 institute publice, care asistă peste 17.000 alienați.

Peste tot, în această stare, există și numeroase institute private, cu un însemnat număr de bolnavi.

Dacă ne întoarcem acum privirea asupra cătării alienaților în România găsim o stare foarte primitivă și tristă.

Ospiciul public principal al țării este Mărcuța, cu 690 bolnavi. Mai avem ospiciul Golia din Iași, cu 100 paturi, Monastirea Neamț, cu 100 bolnavi, Madona Dudu din Craiova, cu 80 paturi (din fonduri private), și în fine depozitul provizoriu dela Institutul Caritatea, cu 20 bolnavi. Acestea toate sunt deci ospicii mici, și, afară de Madona Dudu, au caracterul de instalațiuni provizorii. Ele sunt toate supra-încărcate de bolnavi.

Mai toți alienații gravi, cari se ivesc în țară, sunt aduși spre internare la Mărcuța. Aci e ospiciul central. Și acest ospiciu nu e decât o înjghebare provizorie, făcut în 1846, în o veche monastire, cu destinația a servi până la momentul clădirii unui ospiciu sistematic central. Din împrejurări diferite acest mo-

ment s'a tot amânat până azi. Din timp în timp s'a făcut câte un mic adaos, ori vre-o reparație tot cu titlu provizoriu. Și tot așteptând timpuri mai bune starea lucrurilor a ajuns din ce în ce mai rea. O parte din clădirile străvechi abia se mai țin. Joase, murdare, umede, rău distribuite, camerele sunt supraîncărcate de bolnavi.

În adevăr legea ne obligă a primi oricâți alienați se trimit. Nu e permis a refuză vre-unul.

La 1883, prin câteva reparații, clădirea a fost mărită pentru a conține 150 bolnavi. Astăzi trebuie să adăpostim 690, iar numărul merge sporind repede. La vara viitoare vor fi peste 790. Sporul e stabilit pe baza observației de 20 ani.

În ce stare de plâns se află acești nenorociți bolnavi, înghesuiți în așa clădire veche și nesistematică, nu putem descri. Spațiul și cubajul de aer pentru fiecare bolnav nu ajunge nici pe jumătate de câtimea necesară, cerută de igienă. Paturile, lipite unul de altul, sunt mult mai puține decât trebuie; suntem siliți a ține unii bolnavi culcați câte doi într'un pat, iar mulți alții dorm pe jos. Nu avem sale de repaos pentru zi, nici pentru refectorii. Nu există conducte de apă potabilă. Suntem siliți a căra, cu o saca, această apă dela un dubios izvor de lângă ospiciu. Acest izvor vine de sub solul unui vechi cimitir unde în anii 1863—1866 s'au îngropat toți morții de holeră din capitală și apoi până în 1900 s'au îngropat toți decedații de boli, adesea infecțioase, a tuturor spitalelor. Adesea ori apa aceasta determină dizenterie.

Vechiul cimitir este *imediat alipit lângă clădirile ospiciului*. O altă vecinătate funestă e gârla Colentinei,

mocirloasă și infectând toată regiunea cu germenii *paludismului*, deleter tuturor locuitorilor, dar mai ales sârmanilor alienați, cari nu știu și nici nu pot evita țăntării aducători de molimă.

Nu avem tout-a-l'égot, nu avem nici măcar canal pentru scurgerea imundițiilor din latrină. Aceste latrine ajung deci în o stare oribilă, căci alienații nu prea au noțiunea curățeniei.

Cu durere în suflet trebuie să declarăm că toate silințele de îmbunătățire, ce Eforia și noi am depus, nu pot îndreptă răul și starea, în care se află ospiciul central al țării, este așa de tristă în cât face o rușine pentru patria noastră, și o scoboară, din acest punct de vedere, la nivelul unor state înapoiate, așezate în afară de Europa. Și cu atât mai grea e situația acesta cu cât numărul bolnavilor ce ni se trimet anual sporește repede. Din statistică mișcării bolnavilor pe ultimii 20 de ani reese cât de repede sporește numărul admișilor: dola 150 a sporit la 690 (1). Tot din acea statistică se vede că mortalitatea bolnavilor e mare. A ajuns uneori la proporția enormă de 20 și 23%; cifrele coincideau cu acumularea bolnavilor și dărâpănarea clădirilor. Imediat ce se destinau sume pentru reparații mai bune, sau pentru mici clădiri noi, se vede o ameliorare în mersul vindecărilor, și o scădere a mortalității. Dăm ca exemplu anii 1894, 1898, 1900 (mortalitate 11—12%, pe când în apus e de 6—9%). Aceasta e o nouă dovadă a faptului bine stabilit, că pentru tratarea alienaților, valoarea clădirei intervine cu o putere mai mare chiar

(1) În momentul de față se află aproape 700 alienați în ospiciu.

ca la toate celelalte categorii de bolnavi. În un ospiciu improvizat, neîncăpător și dărăpănat, alienații nu pot fi izolați, nici bine repartizați, nici apărați de molimele și epidemiile, cari se întind mai repede ca ori unde; dizenteria, tifoida, erisipelul și peste toate, tuberculoza, principala secerătoare în toate azilele, dar mai ales la cele cu supra-populare. La Mărcuța se mai adaugă și paludismul. Toate aceste întârzie vindecarea, ori o împiedică, sau chiar ne răpesc mulți din bolnavi în plină vindecare a psihosei lor.

Sporul bolnavilor în ospiciu dovedește că și la noi ca pretutindene, lupta pentru propășire și pentru existență produce tot mai multe victime. Studiile statistice arată că în țările de cultură numărul alienaților sporește și se ridică la proporția de 200—380 la 10.000 locuitori. Din aceștia, statele civilizate ospitalizează între 30 și 75%. Scoția stă în frunte. La noi numărătoarea din 1895 a arătat că avem 2.240 alienați. De atunci acest număr n'a putut decât spori, ceeace arată și știrile sanitare. La noi pe lângă multele cauze de alienație: paludismul, alcoolismul, se mai adaugă pelagra, așa de întinsă, în cât numărarea ce am făcut în 1900, a dovedit aproape 40.000 cazuri din cari multe ajung la smintire. Dacă am admite totuși pentru țara noastră aceeași proporție ca în Ungaria (31.000 alienați la 19.300.000 locuitori) am avea azi în țară 9.600 alienați, fie bolnavi, fie slabi de minte. Dar să admitem numai $\frac{1}{2}$ din această țifără: găsim de sigur 4.800 bolnavi cari reclamă ajutor. Ospiciile noastre toate de abea posedă 980 paturi. Nu asistăm deci decât 20 la sută din alienați, pe când țările culte asistă 50 până la 75 sută. Aproape 4.000

nenorociți bolnavi rămân la noi în voia soartei, pe drumuri, prin sate, expuși la toate complicațiile și producând ei însăși numeroase neajunsuri.

Este deci urgentă și neapărată nevoie a se clădi un nou ospiciu central pentru 1.000 alienați.

Autoritățile noastre au recunoscut această necesitate. La 29 Maiu 1892 s'a votat, prin lege specială, ca Statul să dea 350.000 lei Eforiei, pentru începerea clădirii unui nou ospiciu lângă București.

Pe locul actual nu e nimic de făcut. E strâmt și e niasmatic, palustru. Dar există gata pentru acest scop, un teren, admirabil și vast, pe care Eforia spitalelor civile a binevoit a-l destina deja pentru viitorul ospiciu. E situat pe platoul sănătos între Filaret și Văcărești, are 120, hectare suprafață, iar sondajele au arătat, în vecinătate, apă suficientă pentru băut. Drumul către București este bun și nu prea lung.

Chiar planurile pentru clădire se studiază la serviciul special al Eforiei. În mai multe rânduri, subscrisul a vizitat cu spesele proprii, principatele ospicii din Austro-Ungaria, Germania, Franța, Italia și acele din statele mai mici. Elveția și Belgia și aducând planurile cele mai bune, le-am depus spre întocmirea tipurilor mai potrivite țărilor noastre. Ele se află în studiu la Eforia spitalelor. Și sunt multe considerații cari arată că vom putea întreține cu ușurință acest ospiciu lângă București. Apă vom avea suficientă. Pentru majoritatea bolnavilor vine o plată anuală din partea județelor și comunelor. Această subvenție eră în 1900 de 110.000 lei, și atinge acum 165.000 lei anual.

Dela 1899, subscrisul a introdus și la ospiciul

Mărcuța sistemul ocupației agricole, care dă rezultate așa de bune la multe ospicii ale apusului. Și la noi, deși avem pământ prea puțin s'a obținut bune rezultate, atât pentru ameliorarea unei mari categorii de bolnavi, cât și pentru economiile bănești ce aduc. Cu ocazia expoziției societății științifice din Septembrie — Octombrie 1903, am instalat un grup de produse ale pacienților din ospiciu, care a fost bine notat și recompensat. Dacă însă vom obține noul local, pe spațiosul teren dat de Eforie, atunci produsul lucrărilor agricole va fi așa de însemnat că va reduce la mai puțin de jumătate costul întreținerii ospiciului, cum s'a dovedit și cu ospiciile din Alt-Scherbitz Dobrzan, Vuhlgarten Collegen, Grenoble și mai multe altele din apus.

Se mai adaugă încă faptul important că avem în ospiciu și o clasă de bolnavi plătiți de familiile lor cu suma de 80 lei lunar, ceea ce compensează costul lor de întreținere și dă excedent de 80 lei anual. Mi-am dat toate silințele a atrage cât mai mult cliențela aceasta în ospiciu. Acum avem aproximativ 40 bolnavi din această categorie. Dacă s'ar face o clădire sistematică, această cifră va dubla și va scădea numărul bolnavilor pe cari familiile îi trimit în ospiciile similare ale străinătății. În adevăr în azilele din străinătate găsim numeroși alienați din țară, plătind sume însemnate, din care o bună parte ar putea rămâne la noi.

În fine trebuie să antingem și acea propunere făcută de curând ca, în loc de ospiciu să tratăm bolnavii în așa zisele *colonii familiale de alienați*. Acest sistem în stare de bună dezvoltare, există în

o singură țară: la Gheel în Belgia. A început a se experimenta su succes variabil, la Lierneux: apoi în Franța la Dun sur Auron și în puține alte locuri. Cele mai multe din statele înaintate încă nu l-au introdus. Se aduc în adevăr multe laude, dar și multe acuzații acestui sistem. El costă în adevăr mai ieftin decât ospiciile, — dar s'au arătat multe cazuri defavorabile complicații ivite la bolnavi, rămase netratate și dând moarte sau incurabilitate, lipsă de îngrijire suficientă, neglijențe și violențe din partea sătenilor îngrijitori, scene crude sau inceste propagare de vici și nevrose, etc.

Dar ori cum fie lucrul, următorul fapt este stabilit: coloniile familiale de alienați sunt posibile numai într'o regiune unde țăranii sunt înaintați în cultură și deprinși a practica pentru ei și pentru ai lor o bună igienă a locuinței, a nutrițiunii și a conduitei sociale. Se mai cere încă dela acești țărani a fi primitivi față de povețele date și a nu avea acea repulsie superstițioasă pentru alienați, care e răspândită în așa multe părți ca și la noi.

In fine, în cazul cel mai bun, această dezvoltare de colonii familiale se poate mai bine realiza în jurul unui ospiciu central mare și sistematic, în care se adună mulți alienați și dintre aceștia se păstrează cei periculoși și acuzi, se scot cei mai potriviți în pavilioane libere și deschise pentru lucrători agricoli, (sistemul englez open-door), și acei cari s'au dovedit demni de confiență să încredințează la familii potrivite din satele vecine, cari au timp să se convingă treptat de blândețta acelor alienați și de folosul ce ar avea de a-i primi în

cătare. Dar imediat ce o complicație sau reacitare se ivește la un bolnav din colonii el trebuie a fi dus la ospiciul central și tratat medicalmente. Tot aci se vor prezintă săptămănal toți bolnavii din sat spre a primi vizita medicală și baia de curățenie.

Incheiem: Ori în ce chip am privi lucrurile, clădirea unui ospiciu de alienați lângă Capitală, apare ca o nevoie urgentă și neapărată. El va permite a remedia starea tristă și netolerabilă în care se află asistența celor mai mulți alienați la noi. Se impune așezarea sa lângă Capitală, de oarece ea împreună cu județul său, dau un număr mare și crescând de cazuri și înlesnește mai bine mijloacele de administrare, întreținerea de personal medical, interni, externi, infirmieri, iar pe de altă dispune deja de locul admirabil oferit de Eforia spitalelor. De altfel chiar legiuitorul a decis în acest sens. Tot legiuitorul a arătat că, precum în celelalte țări, asemenea și la noi, Statul trebuie să dea sumele necesare pentru clădire. Avem informații pozitive că se pot găsi societăți cari să facă construcția întreagă primind apoi plata în anuități. Odată ospiciul instalat pe noul teren, vom da imediat o mare desvoltare lucrărilor manuale și agricole, ceea ce va reduce la minimum costul întreținerii. Cităm că la Alt-Scherbitz (Saxonia) și la Ilten costul s'a redus la 350 lei pentru bolnav și pe an, iar la Ellen e și mai scăzut. Vom introduce *coloniile agricole libere (open door)* și vom organiza treptat sistemul de tratament în colonii familiale (*patronnage familial Gheel*), cari toate vor scadea și mai mult costul întreținerii.

Mai dăm în fine următoarea considerație. Din sta-

tistica Eforiei se vede că în ultima perioadă de timp au fost duse la ospiciu 4.439 persoane: dintre acestea 2.201, adică aproape 50%, au eșit vindecate.

Pe lângă serviciul de asigurare a liniștei societății, scoțând din sânu-i pe cei vătămători, iată și 2.201 ființe rediate familiei lor și a țării. Dar când ospiciul va fi bine construit și bine așezat, rezultatele vor fi de două ori mai bune.

Pe baza acestor considerațiuni apelăm, Domnule Ministru, la sentimentele Domniei-Voastre de iubire de neam și milă de omenirea suferindă, rugându-vă să ascultați cererea noastră și să dispuneți clădirea unui ospiciu sistematic de alienați lângă București.

Binevoți, vă rog, Domnule Ministru, a primi asigurarea prea distinselor mele considerațiuni.

Medic Primar, Director Dr. OBREGIA.

21 Ianuarie 1905.

III.
REFERAT
ADRESAT
CONSILIULUI DE MINIȘTRI
IMPREUNA CU LEGEA SPECIALA
PENTRU
CLADIREA UNUI OSPICIU CENTRAL DE ALIENAȚI LÂNGA BUCUREȘTI

Domnilor Miniștri,

Ospiciul central și cel mai însemnat pentru alienați din țară este încă dela 1846, adăpostit în vechile clădiri ale fostei mănăstiri Mărcuța. Chiar de atunci s'a recunoscut și declarat că eră vorba de o așezare vremelnică, până se va înlezni. Statul să clădească un nou ospiciu potrivit.

Această nouă clădire nu s'a făcut nici până astăzi.

De atunci, vreme de aproape 60 ani, neajunsurile au tot sporit; cu toate reparațiunile și micile adăugiri nu s'au făcut decât cheltueli, urcând costul întreținerii; iar răul fundamental—nepotrivirea vechilor clădiri,—a rămas, contrastând tot mai mult cu progresele științei și cu instalațiunile similare din toate țările culte. Numărul bolnavilor internați a sporit e-

norm: din 160, câți erau la început, în 1895 ating țifra de 300 și în toamna anului 1905 se urcă la peste 700, așa în cât clădirea este departe de a fi încăpătoare și de a corespunde cerințelor igienice; iar bolnavii din cauza aglomerațiunii, sunt culcați pe jos și expuși la ivirea celor mai rele neajunsuri și epidemii.

Pentru remediarea acestei stări se impune clădirea unui ospiciu de alienați care să facă față tuturor cerințelor moderne, cum s'a clădit și ospiciul Socola de lângă Iași.

Ținând seamă de aceste fapte, Eforia spitalelor civile, sub președinția d-lui G. Gr. Cantacuzino, încă dela 1892, a făcut primul pas pentru aceasta și a obținut dela Stat, printr'un schimb, autorizat de legea din anul 1893, un teren aproape de 120 hectare pe platoul sănătos dintre Filaret și Văcărești, intru-nind toate condițiunile cerute, și l-a destinat ospiciului de alienați.

Studiile și sondagiile făcute au dovedit că are apă necesară și putința vărsării canalului în Dâmbovița, la vale de oraș. Arhitectul Eforiei depe vremuri, regretatul F. Xenopol, a fost însărcinat cu facerea planurilor, dându-i-se misiunea de a studia cele mai potrivite ospicii similare din Apus.

S'a adoptat sistemul pavilionar, pretutindeni recunoscut ca cel mai preferabil.

Proiectele de planuri există, cerând a fi modificate după cerințele mai noi și sporite, prin faptul că, numărul bolnavilor din vechiul ospiciu crescând enorm, viitorul ospiciu va trebui să cuprindă 1.000 bolnavi.

Costul acestei clădiri, împreună cu instalațiunile și mobilierul, va fi de lei 2.500.000.

Mijloacele de realizarea clădirii acestui ospiciu, așa de indispensabil, sunt următoarele:

a) In 12 Iulie 1904 s'a consemnat de Stat la Casa de depuneri lei 150.000 pentru acest scop din repartizarea excedentelor budgetare ale anilor precedenți;

b) In 1905, Decembrie 21, s'a afectat de Stat, tot pentru acest scop, un credit de lei 200.000;

c) Eforia spitalelor va fi autorizată să contracteze în acelaș scop, la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, un împrumut de lei 300.000, de oarece cei 300.000 lei, prevăzuți pentru clădirea unui ospiciu de alienați în legea împrumutului din 7 Aprilie 1897, s'au anulat întrebuițarea lor prin legea dela 11 Aprilie 1905.

Se înțelege că sumele necesare pentru plata amortizamentelor și ale procentelor acestui împrumut vor fi trecute de Eforie în fiecare exercițiu în budgetul special pentru administrarea ospiciului Mărcuța.

d) Restul de lei 1.850.000 se va plăti de Stat în anuități, pentru care s'au și prezentat mai multe oferte, în cederea construcțiunii ospiciului în termen de doi ani;

e) Caietul de sarcini și contractul vor stabili condițiunile de plată față cu lucrările executate.

S'au prezentat mai multe oferte în vederea construcțiunii întregului ospiciu, rămânând ca plata să se facă în anuități.

Statul va fi autorizat a trată cu aceste societăți sau a contractă un împrumut la Casa de Depuneri și Consemnațiuni cum va crede mai nimerit pentru folosul fiscului și pentru buna desăvârșire a așezământului proiectat.

Cum după terminarea construcției ospiciul trebuie,

conform legii alienațiilor, să fie administrat de Eforia spitalelor civile din București, este nimerit ca și această instituțiune să aibă cunoștință de întocmirea planurilor definitive și să supravegheze, de comun acord cu Statul, execuțiunea construcției.

Clădirea acestui ospiciu ne mai putând suferi întârzieri și necesitatea lui fiind recunoscută de toți, s'a alcătuit alăturatul proiect de lege, pe care avem onoarea a vă ruga să bine-voiți a-l incuviința.

Ministru de Interne, G. GR. CANTACUZINO.

Director General, Dr. Obregia.

IV.

L E G E

PENTRU

CLADIREA UNUI OSPICIU DE ALIENAȚI LÂNGĂ BUCUREȘTI

Art. 1.—Pentru aducerea la îndeplinire a legii din 2 Iunie 1892 se va clădi, începând din anul 1906, un mare ospiciu sistematic de alienați lângă București, conținând 900 paturi de clasa II și 80 paturi de clasa I, pe terenul ce Eforia spitalelor civile din București posedă în acest scop, între Filaret și Văcărești.

Art. 2.—Clădirea acestui ospiciu, pentru care se destină suma de 2.500.000 lei, se va face de Stat prin licitație sau prin bună învoială, cu condiție ca întregul ospiciu să se construiască în cei doi ani cari urmează, iar plata se va face în chipul următor:

În primul an:

a) Lei 150.000, depuși de Stat în acest scop la Casa de depuneri, consemnațiuni și economie;

b) Lei 200.000, din creditele acordate prin legea din 21 Decembrie 1905;

c) Lei 300.000, cu cari Eforia spitalelor civile din București este autorizată a se împrumută la Casa de depuneri, consemnațiuni și economie.

Sumele necesare pentru plata procentelor și amortimentului, până la stingerea împrumutului, se va prevedea de Eforie, în fiecare exercițiu, în bugetul special pentru administrația ospiciului de alienați din București.

d) Restul sumei necesară, adică lei 1.850.000, se va da de către Stat, în amități plătibile în curs de mai mulți ani; iar ratele de amortizare, se vor înscrie în fiecare an în bugetul Statului, la capitolul subvențiilor dela ministerul de interne, direcțiunea generală a serviciului sanitar.

Statul va fi autorizat a trata cu o societate de construcțiuni, care va primi plata în rate, sau a lua cu împrumut suma citată dela Casa de depuneri și consemnațiuni, sau altă casă, spre a desăvârși în chipul cel mai preferabil pentru fisc, îndeplinirea legii de față;

e) Caetul de sarcine și contractul vor stabili condițiunile de plată față cu lucrările executate.

Art. 3.—Planurile și devizele relative la acest ospiciu, întocmite de Stat cu cheltuiala sa, vor fi trecute în sudiul Eforiei spitalelor și consiliului tehnic și medical, după care vor fi supuse la aprobarea ministerului de interne.

Supravegherea construcțiunei ospiciului, se va face, de comun acord, de Stat și Eforie, prin persoane speciale tehnice plătite de Stat.

Nici o lucrare suplimentară nu se va executa fără aprobare prealabilă.

Art. 4.—După terminarea clădirei, noul ospiciu de alienați din București, va fi administrat, conform le-

gii alienațiilor, din 15 Decembrie 1904, de Eforia spitalelor civile din București.

Votată de Adunarea Deputaților în ședința dela 18 Februarie 1906.

Votată de Senat în ședința dela 25 Februarie 1906.

V.

PROGRAMUL CLĂDIRII

Programul propus ca linie conducătoare la întocmirea planurilor constă în următoarele puncte :

1. A se face un ospiciu, de sistem pavilionar, petru 900 bolnavi de regimul comun, (clasa II-a) și 80 pensionari (clasa I-a).

2. A se realiză, coform regulelor, separarea sexelor, iar copii vor aveă pavilion aparte.

3. Distribuirea pavilioanelor să fie așa-fel ca să aibă orientația cea mai bună, să nū închidă circulația aerului, dar se permită o economică distribuire a conductelor de apă, încălzire și canalizare ; să se păstreze loc pentru plantații în jurul fie-cărui pavilion.

4. Să se dea clădirilor un aspect mai vesel, evitând luxul, și îngrădirile să fie așa ca să suprimе orice impresie de închisoare.

5. Partea cea mai mare de teren să fie păstrată pentru lucrările agricole, ce vom face cu pacienții potriviți pentru aceasta. Pe laturea ospiciului corespunzătoare se va clădi o fermă cu pavilioane în gen de colonie agricolă dând libertate de lucru, cu porți deschise pacienților (Open door).

6. Pe lângă pavilionul special de hidroterapie, să

existe în fie-ce pavilion camera specială pentru băi de putină. Vor fi săli separate pentru mâncare, pentru repaos de zi, pentru dormitorii, și în fine două sau mai multe camere mai mici pentru izolare.

7. În partea cea mai izolată se va face un pavilion pentru boalele infecto-contagioase, ce s'ar ivi; pe lângă acestea s'a adăos un pavilion special pentru tuberculoși.

8. Alenații criminali vor aveâ pavilion cu totul separat.

9. Clădire specială pentru administrație și locuințe separate pentru medici și intendenți.

10. Instalare de încălzire centrală și luminare electrică a tuturor clădirilor.

VI.

TERENUL, PLANUL DE SITUAȚIE ȘI AMĂNUNTE

Terenul destinat pentru ospiciul nostru e așezat lângă șoseaua zisă a *Bercenilor*, aproape peste drum de penitenciarul Văcărești, de care-l separă o distanță de vr'o 500 metri. Suprafața totală a acestui teren e de aproape 120 hectare și alcătuiește un platou sănătos și bine expus.

Pentru clădiri și curți s'au sapat, în partea despre șosea și oraș, o suprafață de aproape 28 hectare, iar restul de 92 hectare rămâne destinat lucrărilor agricole și fermei, ce vom alcătui și conduce cu pacienții potriviți, o mare parte din bolnavii noștri fiind plugari.

Principalele drumuri spre acest ospiciu vor fi: 1) Calea Văcărești, trecând dincolo de penitenciar și dând în șoseaua Bercenilor, și 2) Șoseaua Filaretului, prin fața cimitirelor Șerban-Vodă, trecând înainte de iar în șoseaua Bercenilor și calea Olteniței. Aceasta din urmă e șosea națională și destul de bine întreținută. Distanța, față cu capitala e deci aproape egală cu cea a actualului Ospiciu Mărcuța, dar mai accesibil fiind aproape de încrucișarea a patru căi: a Văcăreștilor, Olteniței, Bercenilor și calea Șerban-Vodă (prelungită).

Salubritatea locului e netăgăduită: platou înalt,

aerat, cu depărtare potrivită de masivele locuite, ferit de flagelul malaric, care bântue Mărcuța, Pantelimonul și atâta alte localități din jurul Capitalei.

Pentru aprovizionări avem mai întâiu Bucureștii, centrul cel mai apropiat. Regretăm ca întreținerea calei Văcăreștilor lasă enorm de dorit, mai ales în ultima sa porțiune. E grabnică nevoie să s'aducă îndreptare la acest neajuns, cu atât mai mult că tot pe aci e accesul la penitenciarul Văcărești și la noul abator al Capitalei, aproape gata construit. Dela acest abator ne va sosi foarte ușor carnea zilnic necesară.

Dat fiind că la citatele așezăminte. (Abator, Văcărești) vin zilnic nenumărate persoane și transporturi; că imediat alătura vor fi, în ospiciu, pe lângă cei 1.000 pacienți, încă vr'o 200 persoane de serviciu și ajutoare; e neapărată nevoie să se facă o linie de tramvai care să deservească toate aceste institute. Traficul, cu un profit însemnat, va fi mai mult decât asigurat.

În apropiere de ospiciu se mai află satele: *Progresul*, *Popeștii Români*, *Popeștii Pavlicheni*, și de vale de penitenciarul Văcărești, lângă Dâmbovița, satul Bârzești.

Vecinătatea acestor sate va fi folositoare ospiciului nu numai pentru aprovizionare, dar încă în vederea aplicării treptate și prudente a sistemului zis *tratamente familială* pentru acei dintre bolnavi, cari ar fi potriviți. Prin repetate încercări, văzând sătenii cum lucrează de liniștit unii din pacienții noștri nepericuloși, ar ajunge la hotărîrea a-i lua la gospodăria lor, ca ajutoari. Noi vom păstră, bine înțeles, supravegherea continuă asupra acestor pacienți, cari vor fi regulat aduși pentru baie și inspecție medicală la ospiciu.

S'a obiectat, contra aşezării ospiciului aci, faptul că la Vitan este deversorul imundiţiilor scoase din la-trinile Capitalei. Mai întâiu notăm că distanţa până la Vitan, dela Ospiciu, e de aproape doi kilometri; că penitenciarul Văcăreşti e mult mai apropiat de Vitan şi nu se plânge. Dar adăogim faptul că prin însuşi reglementul comunal se impune sistemul «tot la canal». Apoi inconvenientele ce vor mai rămâne la Vitan, sau mai jos, se pot suprimă prin plantaţii bine amenajate pe malurile gârlei şi mai apoi prin tratarea specială a apelor de inundiţii, cum se face în atâtea oraşe din apus, căpătând mari câtimi de materii pentru îngrăşământul solului. Credem că mai curând sau mai târziu se va dovedi că această vecinătate e de un folos real pentru ospiciu, putând obţine îngrăşăminte artificială ieftină. In adevăr e ştiut că moşile din această regiune au pământul secătuit prin agricultura extensivă şi puţin raţională, ce s'a făcut de atâta timp.

Un alt avantajiu al situaţiei noastre aci, va fi uşurinţa facerei unui canal de scurgere directă în Dâmboviţă. Pentru aceasta se lucrează în înţelegere cu penitenciarul Văcăreşti, şi costul va reveni mult mai ieftin.

* * *

Prima indicaţie, ce ni s'a impus de situaţia bănească, a fost evitarea risipei şi luxului nefolositor. Acest lucru se poate vedea din inspectarea pavilioanelor şi din aşezarea lor pe teren.

A fost în adevăr o luptă, sufletească grea pentru

noî, medici și arhitecți. În adevăr unele ospicii mai noi au adoptat sistemul zis pitoresc în așezarea pavilioanelor pe teren, ca să reproducă o adevărată colonie de «ville» îndepărtând orice idee de ospicium ori azil. Admirabil, ca frumusețe, acest sistem e costisitor ca administrație, cerând mai mult personal de supraveghere, și mai ales ca instalație de încălzire și căi de comunicare.

A trebuit deci să adoptăm sistemul simetric.

Pe terenul clădirilor găsim deci, în linie mediană, o axă antero-posterioară. Pe această axă sunt pavilioanele de administrație și economat. Ele pot astfel mai bine deservi pavilioanele bolnavilor, așezate de ambele părți ale acestei axe.

În față de tot, chiar la șosea, vom avea grădină. D'o parte și de alta a porței câte-o căsuță pentru grădinar și portar. La mijloc, marele pavilion administrativ. De ambele părți a acestui pavilion către o vilă pentru locuințele medicilor, având fie-care spațiu plantat de jur împrejur.

În pavilionul administrativ sunt cancelariile tuturor serviciilor medicale, a intendentului, săli pentru familiile ce vin a vedea pacienții bărbați și separat pentru femei, sala de bibliotecă, sala de conferinți, localuri pentru farmacie cu pivnițe și depozite. Toate aceste la parterre. În etajuri sunt locuințe pentru interni și personal de cancelarie. La mijloc e un turn cu orologiu mare, vizibil din toate părțile. Acest orologiu va fi orientarea generală a personalului, și pe cale electrică va mișca toate micile cadrane orologii din saloane. Turnul orologiului formează un observator cu balcon circular, de unde se poate suprave-

gheă tot ospiciul, căci așa-fel e făcută așezarea pavilioanelor, încât din turn razele vizuale ating toate clădirile.

Costul acestui turn e mult redus prin aceea că s'a întrebuițat betonul armat, recunoscut ca mai resistant și proporțional mai ieftin ca ori-ce zidărie. De alt-fel aplicarea betonului armat s'a făcut peste tot în clădirea ospiciului, unde eră indicație: la tavane, la scări, la multe despărțiri, etc.

* * *

Imediat îndărătul pavilionului administrativ este locuința intendentului și ajutorului său.

Apoi urmează, una după alta, pe linia mediană, bucătăria, atelierele reunite (fierărie, lăcătușerie, lem-nărie, cismărie), băile cu hidroterapia și electrotera-pia, spălătoria cu garderoba și rufăria, și în fine la urmă de tot hala mașinelor, care produce cum știm fum și praf de cărbuni.

Toate aceste pavilioane de economat și servicii co-mune au luminare electrică, încălzire centrală, insta-lații cu aburi pentru bucătărie și spălătorie, băi, etc. Fiind dispuse pe linie axiala pot fi ușor supravegiate și pot deservi atât în dreapta cât și în stânga toate pavilioanele de bolnavi, înlesnind mult transporturile de alimente, rufărie și celelalte servicii. Tot odată prin această dispoziție se scurtează întinderea dru-murilor pavate de legătură și al galeriilor subterane de comunicație între toate, ca și a conductelor și canalelor de scurgere.

* * *

Pavilioanele pentru bolnavi reprezintă un tip bine studiat și dovedit prin experiențe repetate ca cele mai comode. Ele au fost adoptate după planurile realizate la Ville-Eorard și alte ospicii mai noi. Li s'au făcut câteva complectări și adaptări, după nevoia localității noastre.

Acest tip de clădire e repetat, cum vedem în plan, de 12 ori, pentru a cuprinde grosul bolnavilor noștri. Pentru pacienții liniștiți pavilioanele sunt în față, pentru cei neliniștiți mai aproape de băi. La aceștia din urmă s'au adăos mai multe despărțiri interioare pentru a face camere mai mici, cari s'au dovedit mai practice pentru atari cazuri. În adevăr în saloanele cu mulți bolnavi, unul singur dacă se agită, comunică turburarea și agitatea la mulți alții. Pe când dacă e ținut la pat, în camere mai mici, liniștirea se capătă mai bine. La aceasta ajută mult baia caldă prelungită, de aceea la pavilioanele neliniștiților sunt cele 2 camere de băi cu totul vecine saloanelor.

Fiecare pavilion tip are două caturi și un mic subsol. Subsolul e destinat pentru conducte, canale și pentru un drum adăpostit de comunicare și inspecție tehnică.

Intrarea și circularea, în față, se fac prin o galerie adăpostită de ploi și zăpezi, dar deschisă cu totul pentru a da acces aerului și luminei. Pe vremea bolnavii, vor putea găsi aci minunat loc de aerărie și mișcare adăpostită.

În catul de sus sunt dormitorii mari, pentru pacienții liniștiți și neimpulsivi. Dar și aci avem, pentru cazuri eventuale de agitații ivite pe neașteptate, camere de rezervă și izolare cu puțină de baie. În catul

de jos vor fi bolnavi mai debili, mai expuși la turburări sau agitări. De aceea aci saloanele sunt mai mici, iar camerile de rezervă cu bae caldă și izolare mai multe.

Chestiunea closetelor și lavoarelor a fost rezolvată, ca în mai toate ospiciile noi, prin aceea că alătura de fie-ce dormitor s'a separat, prin sept de mică grosime, o cameră cu lavatorii, ce se închid automatic și un closet cu ușa mică, așa ca să se poată observa atât pe sus, cât și pe jos, ce face pacientul, care e înăuntru. Acesta e anume un punct de mare importanță. Closetele aceste sunt pentru nevoi urgente, pe timpul cât bolnavii stau în dormitor. În ospiciile vechi acești bolnavi trebuiau să meargă, aproape dezbrăcați, și pe semi-intuneric, tocmai departe, la closetele generale. Acum sunt imediat aproape. Dar tocmai această apropiere și puțința de supraveghere face ca să se țină mare curățenie, la care ajută apa din sistemul automatic, cu care sunt prevăzute. Apoi personalul și medicul pot și trebuie a le inspecta la fie-ce vizită ca și ținerea lavatorilor. Sistemul acesta l-am văzut mult aprobat în cele mai noi azile și ospicii.

Closetele generale, pentru tot cursul zilei, sunt puse la capătul pavilionului, în o anexă bine înțeleasă, împreună cu camera cea mare cu putini de baie. Emanajii rău odorante, chiar de ar fi, nu pot veni la salele bolnavilor. Un gang special, cu dublă ușe, le separă de corpul pavilionului. În aceeași extermitate găsim Sufrageria, cu abundenta lumină de amândouă părțile și intrări largi pentru bolnavi, și de altă parte pentru serviciu. În fine cu totul la extremitatea terminală a parterului găsim o mare sală poligonală.

recreație și adăpost ziua, destinată acelor bolnavi cari nu pot lucra.

Facem observarea generală că toate camerele, până la cea mai mică, au lumină și aer direct d'afară, iar saloanele cele mari au lumina din ambele părți.

Acoperișul e înalt, în stil românesc, și prevăzut cu minunate țigle roșii, cari dau un aspect plăcut. Sub acest acoperiș, igienic din toate punctele de vedere, sunt mai multe camere semi-mansarde pentru personalul inferior.

În totul, aspectul pavilioanelor acestora e în genul arhitecturii românești, cu ornamente economice, dar draguțe din cărămida aparentă, și face o impresie din cele mai plăcute, și cu totul diferite de cea greoaie a azilelor vechi sau închisorilor.

Pavilioanele femeilor sunt la dreapta liniei mediane, iar ale bărbaților la stânga, fiindcă aci e mai aproape de colonia agricolă, unde ei au de lucru.

O dispoziție particulară au pavilioanele destinate bolnavilor de curând primiți. Ele sunt perpendiculare pe fațada administrației, de care se leagă prin un fel de galerie adăpostită, care permite bolnavului a ajunge la așa zisă casa de primire. Sunt două asemenea case, după sexe. Fiecare posedă o cameră de desbrăcare și desinfecție, de baie, de îmbrăcare cu efecte spitalești, de examinare, cu anexe pentru scripte, instrumentație și o sală mai mare pentru operații. Odată bolnavul bine cercetat, el e trecut în pavilionul anex, unde stă câtvă timp în observație, până se clasează definitiv după categorie în celelalte pavilioane.

Pavilioanele pentru adulții infirmi și incontinenți, pentru copii, pentru boale infecto-contagioase și pentru tuberculoși, sunt studiate după cele similare din așezămintele moderne și corespund tuturor cerințelor. Ele au un singur etaj, conform însuși scopului lor.

Asemenea e pavilionul alienaților criminali, care va permite izolarea completă a cazurilor, după nevoie. Acest din urmă pavilion e cu totul separat, la fund, în stânga de hala mașinelor.

O atenție specială s'a dat clădirii pentru băi, hidro-și electro-terapie. În adevăr, azi se știe că așa numiții agenți fizici ne dau mijloace puternice de influențare a boalelor, ba uneori de curarisire directă. Avem aci spații pentru tot felul de agenți fizici, începând dela baia caldă, dușele de ori-ce temperatură, tot felul de aplicații electrice sau luminoase, mecanoterapie, vibrațiuni, etc.

Necropsia e instalată într'un loc retras la fund și în dreapta, dar așa fel ca accesul la ea să fie direct, ușor și fără a incomoda celelalte pavilioane. Aci sunt toate camerele necesare laboratorielor, museelor, și o mare sală de curs și de bibliotecă. Fotografia va fi instalată tot aci în spații indestulătoare. Subsolul e special construit, pentru a păstra cadavrele și a le ridica sau lăsa, cu o trapă specială, după nevoie. Fațada opusă a acestui pavilion posedă o intrare, dela un drum separat, pe unde pot veni familiile decedaților și carul funerar spre transportarea cadavrelor. Pentru aceste cadavre există o *capelă* special amenajată, cu catafalce spre îndeplinirea formelor rituale.

Pavilioanele destinate bolnavilor de cl. I, așa zișii pensionari, au fost studiate în genul de *villa*, cu aspect vesel și distribuție comodă. Ele sunt în număr de *trei*, așezate pe latura dreaptă a terenului, așa ca să fie mai libere, atât prin priveliștea largă ce au, cât și prin depărtarea de celelalte clădiri. Ele posed camere de dormit de câte 1 pat, de 2 și de 4 paturi, spații de recreație pentru zi, sala de mâncare, camere de băi, câte o verandă frumoasă de aerajie (1).

Pe latura stângă s'a rezervat un loc însemnat pentru colonia agricolă, din care numai o parte a putut a fi clădită acum, anume grajdurile. Intenția este ca pe măsură ce mijloacele vor permite, să se clădească treptat toate cele necesare unei adevărate ferme, cu grajduri de animale, depozite, locuinți de tipul caselor sătești model, și peste tot, sistemul lucrului în libertate, așa zisul open-door (porți-deschise).

Adăogim faptul că atât în dreapta, în partea destinată pensionarilor, cât și mai ales în dărăt și în stânga este rezervat loc destul pentru a se adăogi pavilioane, pe măsură ce nevoia va cere, căci experiența de atâția ani a dovedit că numărul alienaților, și deci a populației ospiciului nostru, merge crescând din an în an. În adevăr alcoolismul, sifilisul, pelagra ca și condițiile sociologice mai grele, sporesc mereu cazurile de îmbolnăvire. În majoritatea lor aceste cazuri sunt aduse la ospiciul nostru, iar legea aliena-

(1) Pregătim o lucrare mai completă, împreună cu vrednicul Arhitect al Ministerului de Interne, d-l Gr. Călinescu, cuprinzând toate detaliile arhitecturale și tehnice asupra tuturor clădirilor și instalațiilor interne și externe. Ea nu va putea apare decât aproape de isprăvirea completă a tuturor instalațiilor ospiciului.

ților ne obligă a primi pe toți cei cari au acte în regulă, fără a putea refuza. Astfel putem prevedea cu siguranță că acest ospiciu, care se arată acum așa de mare, va fi în curând complect încărcat de bolnavi și apoi supra-încărcat. Acest fenomen este regula generală astăzi, în mai toate țările. Toți se plâng și peste tot s'a recunoscut nevoia de a mai face adaosuri la ospicii și azile. La noi această prevedere a fost luată și locurile sunt rezervate.

* * *

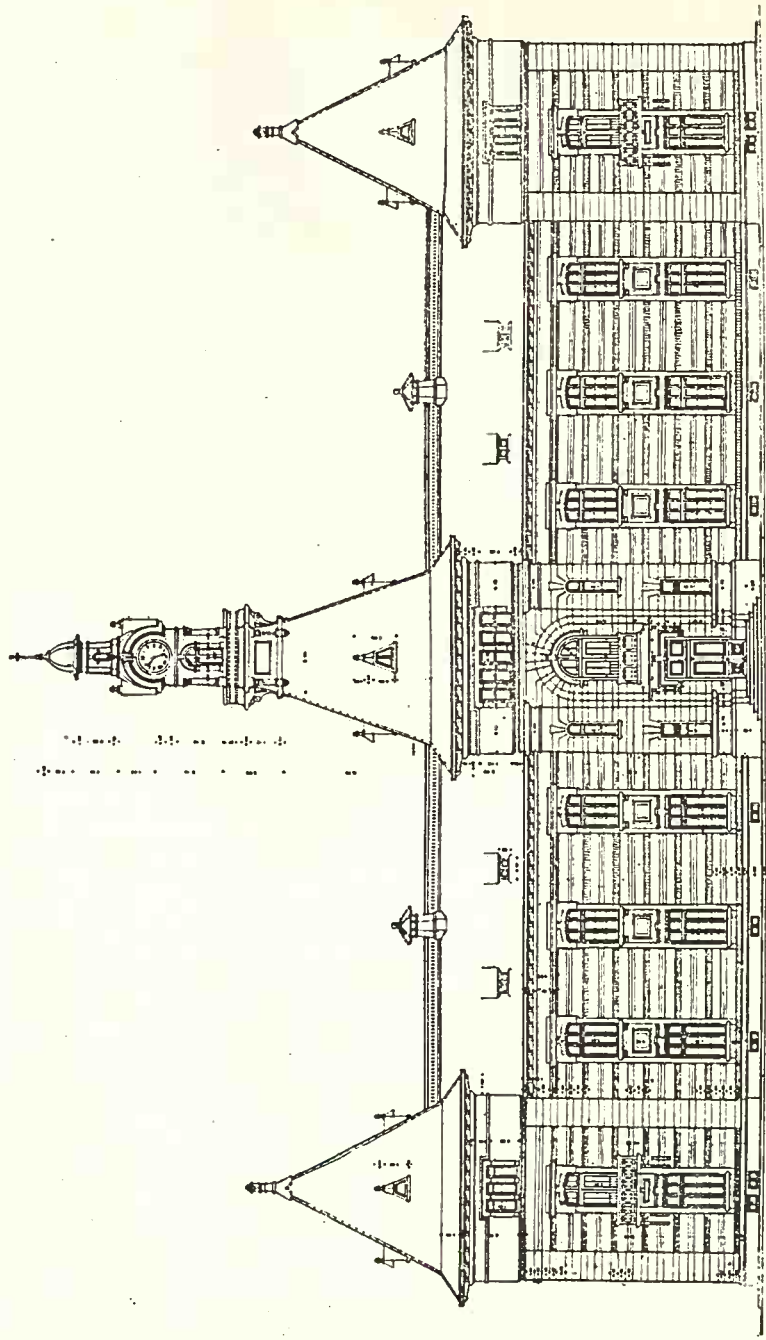
Trebue să spunem aci că este încă nevoie de o clădire specială, cu o sală frumoasă pentru paraclis (capelă) și o altă sală pentru spectacole sau concerte. Am făcut silinți pentru a o face acum, dar costul ei întrece mijloacele noastre. Vom organiza, deocamdată, asemenea spectacole, în una din marile săli ale pavilionului administrativ.

Incheiem cu câte-vă cuvinte asupra părței financiare.

Ospiciul nou, care va putea cuprinde aproape 1.200 bolnavi, a costat până azi două milioane și câteva mii de lei (2,037,000). La finirea lucrărilor costul va trece ceva peste cele două milioane jumătate prevăzute de lege. În adevăr s'au făcut câte-vă lucrări suplimentare, cari au sporit costul. Dar în orice caz acest spor va fi relativ mic, și putem de pe acum declara ca acest ospiciu va fi una din puținele clădiri cari se vor păstra în cadrul bănesc fixat de lege și devis.

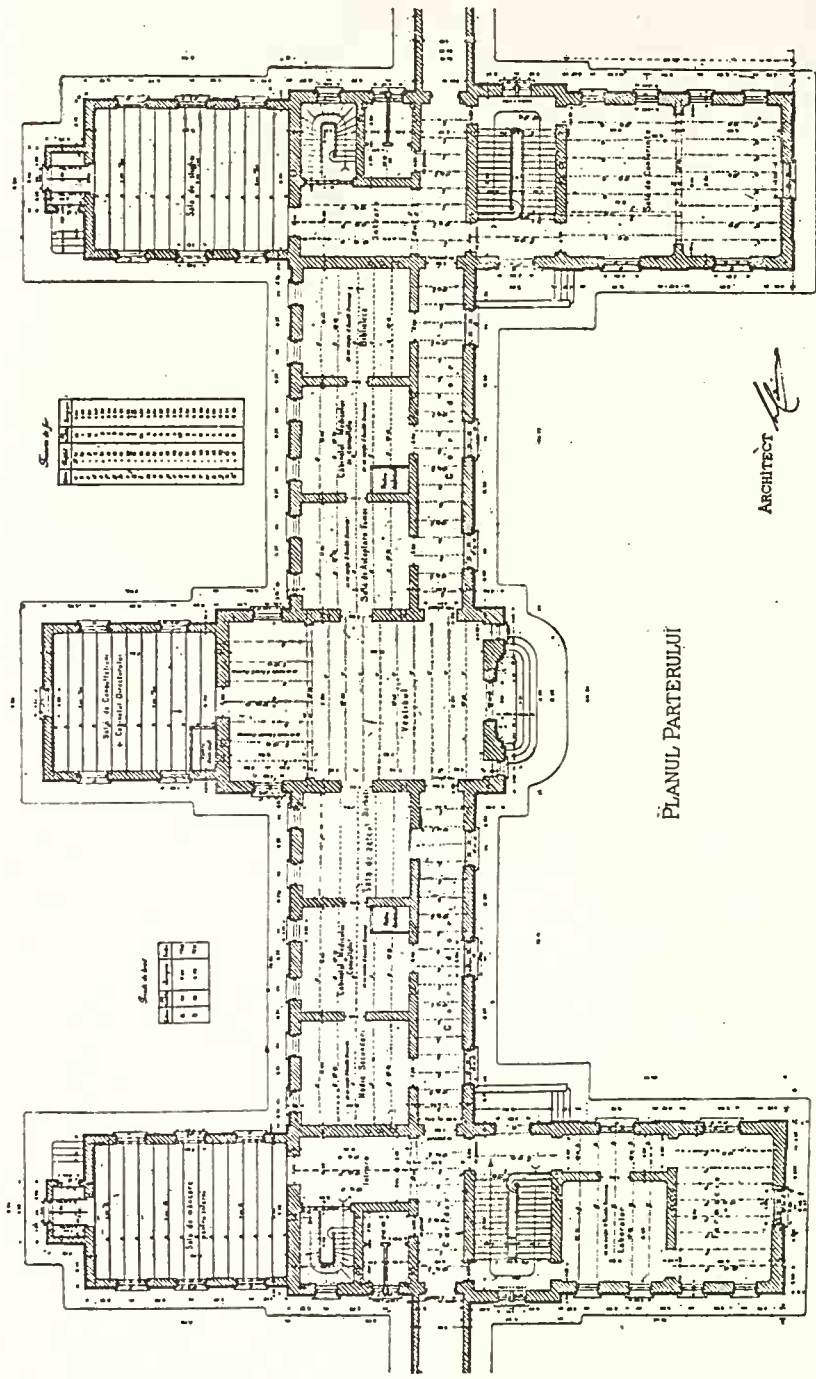
Pentru a fi drepti e bine să amintim că mai toate ospiciile similare au costat mult mai scump: cele germane între 5.000 și 10.000 mărci de pat, cele franceze și austriace încă și mai mult, iar al nostru 2.500 lei de pat. Va fi netăgăduit unul din cele mai ieftine, deși excelent din toate punctele de vedere.

PAVILIONUL ADMINISTRATIEI

FATADA PRINCIPALA

PAVLIONUL ADMINISTRATIEI

Scale 1/50

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Scale 1/50

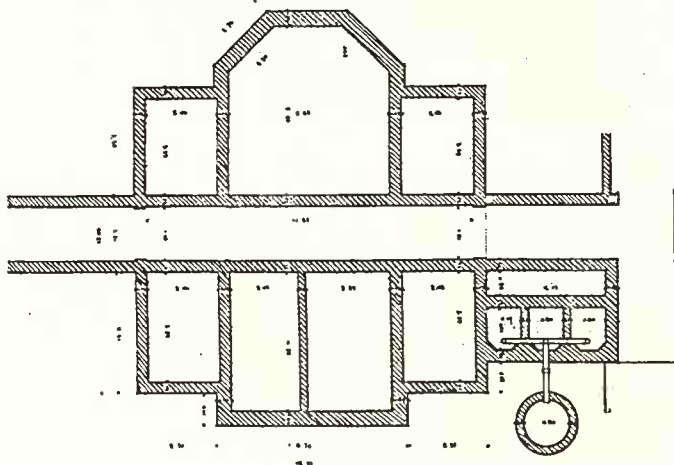
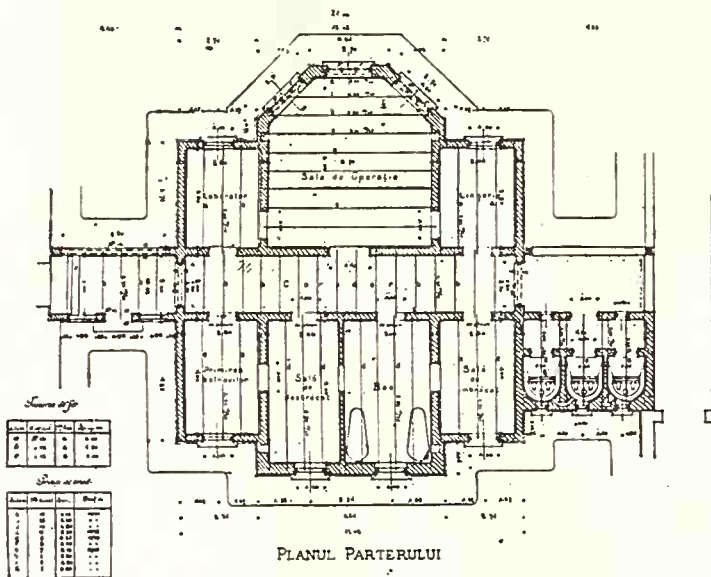
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

PLANUL PARTERULUI

ARCHITECT *[Signature]*

OSPICIU CENTRAL DE ALIENATI LANA BUCURESCI

PAVILIONUL DE OBSERVATIE.

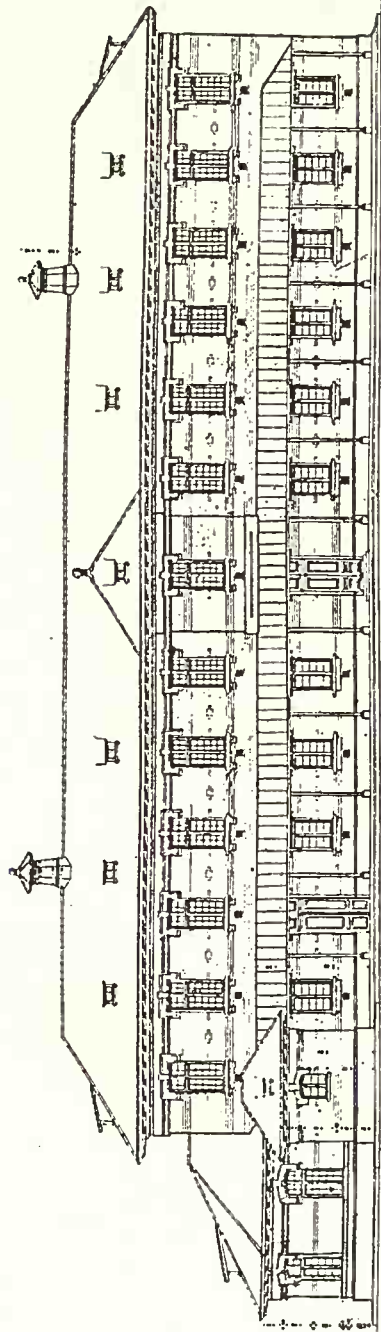
PLANUL FUNDAȚIILOR

Arhitect
Ștefan
Ștefan

Arhitect:

Ștefan

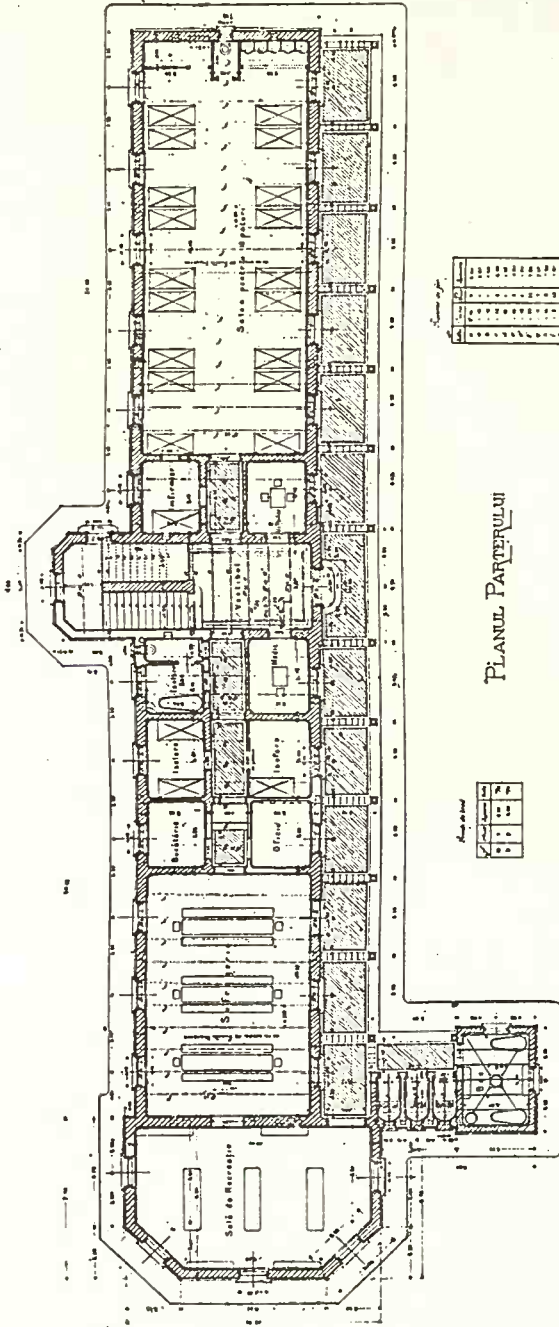
PAVILIONUL LINISTITII

FACADA PRINCIPALĂ

ARCHITECT

PAVILIONUL LINȘTIȚII

PLANUL PĂTERULUI

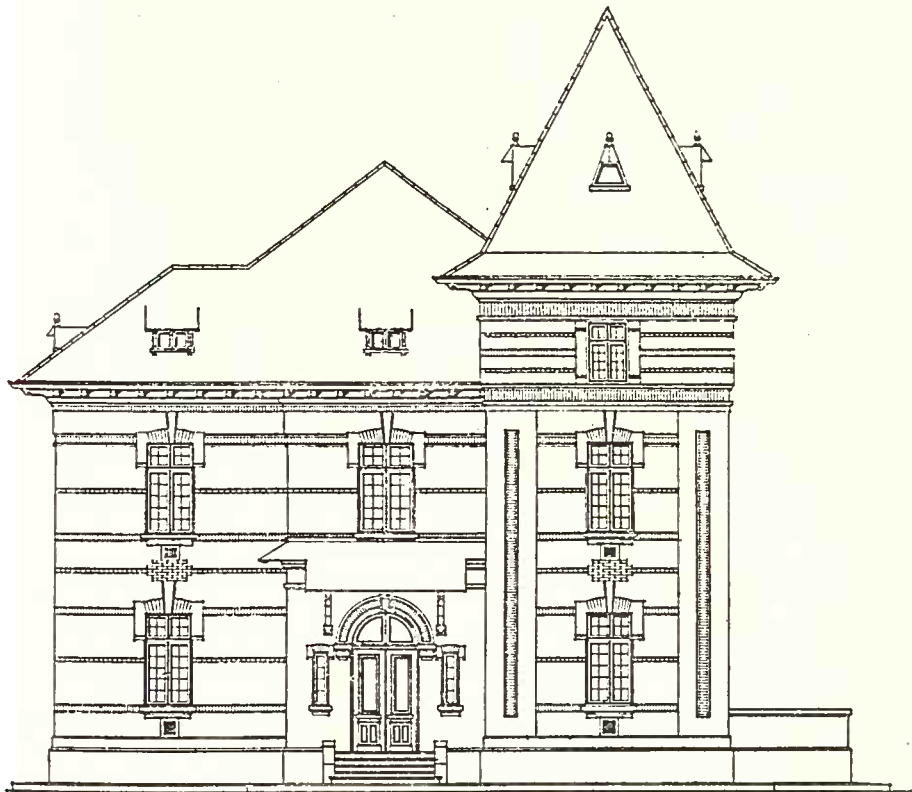
Legenda

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Legenda

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

PAVILIONUL PENSIONARILOR

FATADA PRINCIPALA.